

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

Az irvoalvasás tanításáról.

Hogy ma már az irvoalvasásnak olvasás és írásra való elkülönítése is foglalkoztatja a tanfériákat, arra nézve teljes meggyőződést szerezhettünk magunknak az „Egyetértés” egyik múlt évi számából.

Ezen szám tanügyi rovatában egy névtelen cikkíró kimutatni igyekszik, hogy az irvoalvasás egymástól elkülönítve sokkal sikeresebben tanítható, mint együttesen. S azt mondja hogy mindazok, a kik Simon Antal után ezen tanmódot követtek tévedtek, mert az együttes tanítás módszerének helyességét csak állították, de az alapját tevő lélektani törvényeket be nem bizonyították.

Hát kérдем cikkíró urtól, vajlon nem elég bizonyíték-e az, hogy Grasser János után, ki az irvoalvasás tanmódját feltalálta, közel egy század telt el? S az óta ezen módszerrel foglalkozott, hogy milliót ne mondjak, több ezer tanító. Ha a cikkíró ur állítása megfelelne a valóságnak, vajlon annyi idő letelte után, oly sok tanfériu közül nem akadt volna ember, ki felismerje, hogy czélszerűbb az elkülönítve tanítás? Ily sokáig és ennyien tévedhettek?

S midőn cikkíró ur Simon Antal piarista tanár igaz mester című művére hivatkozik, melyben Simon azt mondja az akkori sillabizáló rendszerre: „Egyik főhiba a gyermekek olvasásra való tanításában, hogy mielőtt eddig a gyermekek elméje a betűknek pusztán nevével kizoztatik, a nélkül, hogy ugyanazon tanulandó betűket egyszersmind rajzolni is tanulnák, holott az emberi elme olyan tulajdonságokkal van felruházva, hogy az sokkal előbb megtanulja, a melynél több érzékenységek foglalkoznak.”

Vajlon ezen úttörő tanárnak, ki hazánkban az irvoalvasás módszerét legelsőb alkalmasra alkalmazta, ezen indokolása, nem elég bizonyítékok voltak-e már a múlt században arra, hogy sokkal czélszerűbb az együttes tanítás.

Továbbá kimutatja cikkíró, hogy az olvasásnál mily érzékek működnek, meg azt is, hogy az írásnál mily hoszszadalmas magyarázat, kérdeztetés, próbálgatás levegőben, vagy táblán, palatáblán stb. s a kézügyességnek mily nagy foka kívántatott, s a szemmértéknek is mily fejlettség kellett, hogy tudja az egyes betűket egyenlő távolságra írni. Cikkíró ur azt állítja, hogy mind ez az olvasást egy hajszállal sem segítette elő.

Hogy az írás tanításánál mily hoszszadalmas az eljárás,

abban egyetértek cikkíró urral, hisz ennek is így kell lenni. Soha sem szabad egy betű tanításánál csak úgy könnyedén átesuszni; mert éppen ez segíti elő az olvasás tanítását, az által, hogy a többszöri foglalkozás miatt a lélekbe jobban bevésődik a betű alakja. A jól bevésődött betű alakot mindenkor jobban tudják olvasni, mint azt, a melyen csak úgy könnyen átesusztunk. Egyik évben, emlékszem — a bushagyó vakáció kiadása előtti órában I-ső osztályos tanítványaimnak a h betűt tanítottam; minthogy a gyermekek lelkülete már a vakáció örömeiben gyönyörködött, s elfoglaltságom miatt rövid ideig foglalkoztam velök, később arra tapasztalatra jöttem, hogy ezen betű nem vésődött be úgy lelkükbe, miként annak történnie kellett volna. Semmi bátránya sínes nézetem szerint az olvasásra, ha az írás tanításánál egyes betűkkel sokáig és több oldalulag foglalkozunk.

Továbbá azt mondja a cikkíró ur, „hogy míg a gyermeket az íráshoz megkívántató sokféle működés végzésére, a felmerülő számos nehézség leküzdésére képesítem, addig már hány betűhez tanította volna meg társítani a megfelelő hangot. S kedvét sem vettem volna el az iskolába járástól, mert hisz nem kényszerítettem volna két rá nézve nehéz mesterség megtanulására, s ha a hangoztatásába belefáradt, felüldülés helyett nem fogtam volna egy még nehezebb munka teljesítésére. Könnyebb lévén ugyanis nevet kötni valamely dologhoz, mint ugyan azt a dolgot lerajzolni.”

Abban igaza van cikkíró urnak, hogy addig sok betűt tanulhatott volna meg, és társíthatott volna össze, míg az íráshoz szükséges nehézség leküzdésére képesül. De ezen sok betű nézetem szerint csak egy nagy kaoszt képezett volna a gyermek lelkében, melyből kibontakozni se hogy se tudott volna, mert nem lett volna képes azt fölemészteni. S éppen ez által vennők el kedvét az iskolába járástól. A tanításban is, mint minden egyébben szükséges a változatosság. Ha tehát ezen változatosságot cél és észszerűséggel, s a gyermek fejlettségéhez alkalmazottan nyújtjuk, ha ezen tanításunkhoz az elkerülhetetlen szükséges megfelelő hangoztatási és írási előgyakorlatokat kellőképpen elvégezzük, sem unalmat, sem nehézséget nem idézhetünk elő; annál is inkább, mert mindig ismertről tognak ismeretlenre, könnyebből a nehezebbre térni. Az ABC könyveink is ezeknek figyelembe tartásával készültek. Az említett irvoalvasási előgyakorlatoknak éppen az a czélja, hogy a gyermeket az egyes betűk írása és olvasásása kellőképpen előkészítse,

ügy hogy annak megtanulása ne nehézséget és unalmat, hanem mind a tanítónak, mind a gyermeknek örömet okozzon.

De végül nem is az a célja a népiskolának, hogy mentől gyorsabban keresztül menjünk a tananyagon, hanem bizonyos idő alatt mentől jobban elsajátítsák azt.

A cikkirő úr szerint „csak akkor vegyük az írás tanítását elő, mikor az olvasásban a gyermekek kellő jártasságot szereztek, mert addig az írásnak semmi hasznát nem vehetik. S ha a gyermekek az olvasási gyakorlatokba bele fáradnak, vagy bele unnak, egyes könnyen rajzolható tárgyakat tetszés szerinti tér és méretben rajzoltatunk, melyeknél főleg a kézügyesség, nem pedig a pontos utánalakítás s arányosság léven a cél, a gyermek által kedvvel és minden nehézség nélkül végezhető.“

A cikkirő úr azon állítását, hogy csak akkor vegyük elő az írás tanítását, mikor annak hasznát veszik, nem helyeselhetem, mert az írás tanítása sokkal nehezebb, (a cikkirő úr állítása szerint is,) hogyses az előgyakorlatok nélkül megtanulhassák. Ha a szükséges előgyakorlatok után térünk az irvaolvasás tanítására, akkor az írásnak igenis hasznát veszik, mert az első megtanult betűk is akként társítanak, hogy azok értelmet képezzenek. Ha tehát a gyermek két betűt tud írni és olvasni, az ebből alkotott szót érti is. Tehát az írásnak is hasznát veszi.

Vagy a rajzolást tekintni a cikkirő úr előgyakorlatnak? Akkor Ön is oda tér vissza, hova az irvaolvasás követői, s így azon eset áll elő, hogy e módszer követői egy évvel hamarabb megtanítják a gyermeket írni, mint Ön, az olvasás és írás külön tanításával. S így kétségtelenül előnyben is lesznek, mert csak fel nem tehető, hogy fél év alatt képes legyen keresztül menni az olvasás, fél év alatt az írás tanításán.

Különösen az érzékek befolyását igyekeznek a cikkirő úr kimutatni ezen tanításra. Abban igaza van, hogy ha egyszerre csak olvasást (és nem irvaolvasást) tanítunk, a gyermeknek csak 2 érzékét, a látást és a hallást foglalkoztatjuk s így meg lehet, hogy nem fárad úgy ki, mintha írni is egyszerre. De ez a körülmény nem igazolja, hogy nem helyes az irvaolvasás tanítása. Mert ne feledjük, hogy a népiskolában a 6 éves gyermek érzékeinek már oly fejletteknek kell lenniök, hogy azon 1 órai napi foglalkozás, melyet a tanterv elő ír ki nem fárasztja őket, miként cikkirő úr állítja. Nem is fáradnak ki azok! Hogy ez igaz-e, tekintünk be egy oly népiskolába, hol az irvaolvasást kellő módszerrel tanítják s látni fogjuk, hogy mily örömmel foglalkoznak ezen I-ső osztályos gyermekek. S meglehetünk győződve, hogy irvaolvasás tanítása sem unalmat, sem nehézséget, sem a tanító, sem a tanítványra nézve nem okoz.

Ezekből levonva a tanulást én az eddig helyesnek talált és követett irvaolvasási módszer mellett maradok, és kartársaimnak is ezt ajánlom!

Pál Ferencz.

Lourdes.

Százezer magyar zarándok térdepel — lélekben a világhírt lourdesi kegyelembely sziklabarlangja előtt. Mult szombaton vette

kezdetét e szellemi zarándoklat. Vasárnapon február 11-kén mely az első csodás jelenés évfordulója, gyújtott meg a közadakozásból készített művészi örök lámpa, mely korunk millió hitének és szeretetének lesz hirdetője a késő századokig. Ugyane napon egy magyar főpap, a kalocsai érsek mondta a lourdesi bazilikában Ő szentsége megbízásából a a nagy misét; leedve édes hazánkra, Mária országára az oly annyira szükséges áldás bőségét.

Volt már egyszer, mikor egy magyar főpap, a volt pécsi püspök Kovács Zsigmond tartotta ugyanott fényes segédlettel a nagy misét hazánkért, midőn mintegy száz magyar zarándok ajkáról hangzott le a magyar ének első ízben a pyrenéi hegyek aljában, mikor a massabiellei sziklák visszahangozák a magyarok ősi énekét:

„Egek ékesége, földnek dicsősége.

Magyarok Asszonya királynéja.“

Ekkor volt, 1881-ben az országos magyar zarándoklat alkalmával, hogy a magyarok gyönyörű lobogót ajándékoztak, mely a sok zászló közt, melyeket a különféle ország zarándokai emlékül és a szent Szűz iránt táplált tiszteletük jelétül a kegyelmi helyen hagytak, pártját ritkítja, mely zászló azóta nagyon ismertté lett az egész országban. Ugyanis a „két pécsmezei plébános“ által szerkesztett és kiadott legelterjedtebb naptár a „Szent Család című népnaptár, mely tizenegy év alatt 740 ezer példányban terjedt el az egész országban, cím lapján látható e szép zászló, mely 850 ft 40 krba került. Ez idő óta messze a hazától e kegyelmi helyen éveként egy nagy misét mondanak édes hazánkért.

Pécsmegyéből indult ki e mozgalom. 1878-ban három zarándok indult el az egyházmegyéből a híres kegyelmi helyre hálából, hogy egyikük egy súlyos betegségéből a lourdesi víz használata folytán felépült. Ekkor már majd minden nemzet birt egy zászlót a gyönyörű bazilikában. Egyik francia zarándok kérdezte magyarjainkat, hol függ a magyar zászló? Pirulva mondák: nincs, de majd lesz! Hazatérve egyikük elmondta az esetet és 10 frtot ajált a magyar zászlóra a „Magyar Allam“-ban. A többit Lonkay végezte. És három évre rá a primás által megszentelt remek zászlót fényes zarándoklatban vitték Lourdesbe, melyben egyházmegyénkől öt zarándok vett részt.

Különös e hitetlen, fölvilágosult korban, midőn a csodák korát már rég letűntnek hirdetik a szabad gondolkodók szánakozólag mosolyogva a sok bárgyura, kik ilyes babonákért lelkesedni tudnak: különös mondom, hogy ezen korban milliók és milliók zarándokolnak oly messze és csodás, bámulatos dolgokat beszélnek Lourdesről. 36 év előtt ismeretlen volt e kis francia város a világ előtt — és most alig van város a világon, mely annyira ismertté lenne és oly sokszor említettnek, mint e városka, hol e rövid 36 év alatt annyi bizonyított csoda történt, mint tán sehoh a világon.

IX. Pius szokta volt mondani: „Menjetez Lourdesba, mert ott sok csoda történik.“ — És valóban Lourdesban a csoda oly gyakori, hogy az ottani lakosok előtt, mint ezt Maszlaghy is páratlan szép munkájában „Délfranciaország-ból“ írja, föl sem tűnik.

Lasserre Henrik egy francia ügyvéd protestáns barátja, a későbbi híres miniszter Freycinet által rábeszéltetve, midőn már-már megvakult, a lourdesi vizet használta és rögtön teljesen meggyógyult, ő írta le e csodás kegyelmi hely törté-

netét, mely azóta több millió példányban terjedt el. E leírásban számtalan csodás gyógyulást ír le füzetesen tanukkal bizonyítva. Artu, előkelő francia, kinek az orvosoktól földadott unokahuga Lourdesban csodálatosan meggyógyult, tizenötezer frankot tűzött ki annak számára, ki bebizonyítja, hogy e számtalan csodák egyike koholt, vagy hogy azokat természetesen is kimagyarázhatni. Ez összeget még senki sem vette föl.

Dr. Boassarie jeles párisi orvos, ki már évek óta a helyszínén tanulmányozta a lourdesi gyógyulásokat, egy munkát írt: „Lourdes története orvosi szempontból“, mely mindenütt óriási feltűnést okozott. Ő írja a többi közt: „Itt már teoriák, suggestzió és hipnózis sánczai mögé vonulni nem lehet. A szakférfiakkal lépésről lépésre kell a tényállást megbeszélni. Ily alpra építve azután Lourdes története megczáfolhatatlan. Lourdes története nem szent legenda, s ahhoz, hogy azt megczáfolbassuk, nem elégséges bizonyítani, hogy egyes tényeket félremagyaráztak; ez oly tanulmány, mely fontos tanítást tartalmaz, s mely minden őszintén gondolkodó férfi figyelmét fölkelti.“

Évenként Párisból az úgynevezett nemzeti zarándoklat alkalmával 8—9 száz gyógyíthatlan beteget visznek Lourdesba, kik közül sokan rögtön meggyógyulnak. Így 1882-ben 176!!

Boassarie írja, hogy a Salpétriére-ből, hol a híres Dr. Charcot párisi egyetemi tanár is gyógyít, évenként már vagy husz év óta 50—60 beteg megy Lourdesba. Maga Charcot írja: „Mindnyájukat áttanulmányozom elutazásuk előtt és visszatérésük után ismét.“ Csak azután az a különös, hogy előadásáiban a Lourdes szót soha ki nem ejti. Persze félti népszerűségét, mert mindjárt oda a tudós nimbusa, a mint elismeri a csodát.

A híres sikamlós regények írója, a hitetlen Zola Emil is elment Lourdesba, hogy egyik regényében kigunyolja a babonások hitét. De, mint írja, látva amaz élő hitet és az ott törtéteket, megváltozott véleménye.

Igen sok hitetlen, zsidó, pogány, szabadkőműves nyerte már ott hitét, megtérését.

Bár az a százezer magyar imája, mely e lelki zarándoklat ideje alatt naponta tör az ég felé — nyerné meg hazánk számára a lourdesi sz. Szűz közbenjárása által, hogy Mária országa nyerje vissza ősei hitét, meggyőződését és vele együtt régi hírét, dicsőségét, boldogságát!

Gregorius.

A távolban.

Én Uram, teremtőm, de messze vetődtem,
Jó szülő hazántól száz mérföldre jöttem.
Jó szülő hazántól,
Székelyek honától,
Én Uram, teremtőm, de messze vetődtem!

Ki-kimendegélek gyakran a határra,
Felhágok a határ egy kicsi dombjára;
Onnan nézek szerte,
A nagy idegenbe, —
Nagy hegyek tövéről végtelen pusztára.

A síkságon végig járatom a szemem,
Honnan elvetődém, azt a tájt keresem
Legnyújasabb délre
A kerek ég széle;
Arra nézek, szemem onnan el se veszem.

Madarak repülnek nagy csoportba lassan,
Észak felől délre, ott fenn a magasban.
Utánuk kiáltok:
Merre, meddig szálltok?
Jó szülő honomba, hej, üzenetem van!

Hiába izennél, nem megyünk odáig,
Csak amott a pusztán a jegenyefákig.
S ha addig is mennénk,
Mindent elfelednénk, —
Ki tartja fejében a birt oly sokáig?

Zúgnak észak táján mögöttem a hegyek,
Útra kerekednek dél felé a szelek.
Utánok kiáltok:
Merre, meddig szálltok?
Jó szülő honomba valamit izenek!

Már bizony hiába ne izenj mitőlünk,
A míg oda érünk, szellő lesz belőlünk,
S egy virágos réten,
Sűrű erdőszélen,
Aludni, meghalni magas fűbe dőlünk.

Nagy fekete felbök uszkálnak az egen,
Utoljára rájok fordítom a szemem,
S utánok kiáltok:
Merre, meddig szálltok?
Szülőföldem felé volna üzenetem!

Már tőlünk izenni hiába, hiába!
Nincs időnk elérni távoli hazádba.
Zápor lesz belőlünk,
Föld elayeli könnyünk,
Belehalunk a nagy Tiszába, Dunába!

Én Uram, teremtőm, de messze vetődtem,
Jó szülő hazántól száz mérföldre jöttem!
Jó szülő hazántól,
Székelyek honától,
Én Uram, teremtőm, de messze vetődtem!

Fülöp Arpád.

Kalászat

a tudomány mezején.

VI.

Richelieu és utóda Mazzarin egy Morin nevű udvari esillagászt tartottak, hogy az államügyek felett tanácskozzanak; mintha a esillagokban lett volna megállapítva, vajjon kiütetik-e a török Európából. És ők Morint gazdagabbnal megajándékozták, mint Lajos egy szütnénczósót. Ezzel pedig sok van mondva.

Suwarow oly ellenálhatlan ellenszenvvel viseltetett a tükrök iránt, hogyha egyet látott, ha csak teheté összezúzta; hol pedig ezt nem teheté, onnan azonnal eltávozott. Ha valaki a házába hivatá, vagy be kellett a tükröket azonnal szedetni vagy fedetnie, különben a tábornagy egy ugrással rögtön az ajtón kívül volt: „Nem szeretem — úgy mondá — magamat nézni, mert egy vén henjét látok mindig.“

Tische de Brache lábai elállottak, ha utjában nyullal találkozott.

Ulászló megdöbrent és földre fordult, valahányszor almát látott.

Verulami Baco egy holdfogyatkozás láttára rosszul lett és elájult.

Egy nagyevű görög böles azt állítá, hogy az erőszak ellen legbiztosabb védszer az ártatlanság. Erre Aesopus elmondá a bárány és a farkas tragoediáját melyre a nagyevű böles ezt válaszolá: „Vis et nequitia quidquid oppugnant ruit.“ (Az erőszak és ármány a mit ostromol, annak veszni kell.) „Már most mindketten egy karddal harcolunk,“ mondá a pupos hátú böles.

Az alkalmat a régiek hosszú üstökkel festették; de feje hátsó részét leborotválták. Ne bocsássunk tehát el a jó alkalmat, hanem a mint az Irás mondja, áron is vegyük meg; mert ha fonott üstökét kikapta kezünkéből, a fej hátsó részéa nem lesz többé mibe kapaszkodnunk.

Egy középkori író pedig, ki Nagy Sándor viselt dolgait megírta, a szerenesét állítja ki ily formán, csak hogy más-kép öltözteti, szereli fel: kezet és szárnyat ad neki s azt mondja róla, hogy ha kezét felénk nyújtja, szárnyait megfogni nem engedí (cum manus porrigit, pennas comprehendere non sinit.) Fogjuk tehát karon a felénk bájosan mosolygó istennőt . . . szárnyaiboz ne nyuljunk, hadd repüljön velünk: menjünk karjain, míg rónatéren ragad! . . . de bérczek tetejére ne kísérjük a esalfa bölgyet, mert játszva emel s mosolyogva sújt le.

(Folyt. köv.)

Körödy Endre.
nyug. ig. tanár.

Kisebb közlemények.

— **Vidéki levél.** M.-Vásárhelyről a Nyárad mentén és az ugynevezett Szakadátón áthaladva, a Parajdtól északra nyuló havas hegylánczolata alatt, a Kisküküllő partjáról a legfestőbb kép tárul szemünk elé. Itt van hazánk legnagyobb

só-spuriája, Szováta nagyközség. — Szováta falun felül, kerked, csupasz domb emelkedik ki, mely mintegy sírból került óriás koponya fehérlik messzire. Miből áll ezen ezüst ragyogású hegy. az sóbegy, sötömeg. Az erdélyi ember, ki annyi söt tapod, ki sok helyt sóba vágja pinczéjét, figyelem nélkül halad el mellette. De eljő a külföldi, ki a tenger vízből elgőzölgés s párolgás által készíti sóját: az bámulattal áll meg a természet ily protuberantiája előtt. Megboesát kedves szerkesztő ur, hogy ily sok esavargós úti hálózaton röptem át uri közönségét! Am ha valaki még sínes meglegedve sós mulatsággal, rendezzen újabb kirándulást, regényesebb partiet. De csak az ügy nyerjen! Hoc opus, hoc studium proferemus et ampli.

Iskola, nevelés, ifjúság! Mennyit beszélnek és írnak most e három dologról! Mindennap látjuk, halljuk, hogy az iskola csaknem mindenbatónak van kikiáltva. „Aki az ifjúság, azé a jövő!“ Országgyűlésünk közoktatásügyi budgetvitáján és minden liberális hírlapban ez most a jelszó.

És e jelszó alatt az iskolától, az ifjúság nevelésétől várnak valamennyi társadalmi baj ellen bizonyos varázserejű alexipharmacoent.

Meghajlok a kulturszázad reményteljes várakozásán, főleg midőn naponként szent örömmel szemlélem, hogy a népnevelés oltárán, nemcsak a hűhó füstje gomolyog fölfelé, hanem a tetteges áldozatok tüze is ugyancsak lángol és ropog.

A tudományos előhaladás új viszonyokat és igényeket létesített, melyekhez alkalmazkodnia kell mindennek, a mi és a ki élni akar . . . Szemüveges paedagogusok összegyűjtött ismereteiket, nézeteiket, indítványaik és terveik színmézét fölajálják gyógybalzsamnak a megszavanyodott, megkeseredett erkölcsiség javítására. Előttünk az észlelődes virágos kertje és a panaceák illatos mezeje! De azért könnyű rajtok fölismerni, hogy: „mel in ore, fel in corde.“

A történelem Ciceró szerint: „az élet tükre, az idők tanuja, azerkölesök és az élet iskolája, a multnak hirdetője.“ A történelem igazolja, hogy az emberhez egyedül méltó neveléstudomány központja: az evangéliumi magvető, Jézus, a legfőbb tanítómester ideálja.

Századunk egyik legfeltűnőbb alakja, a liberális urak előtt csaknem prófétai prestige zsel bíró költő, Victor Hugó tárgyunkra vonatkozólag így szól: „Távol attól, hogy számítani akarnám a vallásos nevelést, inkább azon meggyőződésnek adok kifejezést, hogy arra sohasem volt nagyobb szükségünk, mint napjainkban; mert minél inkább fejlődik az ember, annál bővebbé kell lennie.

Nagy átká az korunknak, hogy minden vágyát ez életben akarja elérni . . . Ha azt mondják önök az embernek, hogy az ő végezelja e földi, anyagi élet, akkor reá halmoznak minden nyomort, mely a tagadásban rejlik; a szerencsétlenek iszonyu terhét a megsemmisülés elviselhetetlen gondolatával szaporítják; és abból, a mi Isten törvénye, a szenvedésből, csinálnak önök kétségbeesést . . . Innét származnak a társadalom mély rázkódásai . . . Én kimondhatatlanul égek ama vágytól, hogy a szenvedők anyagi sorsát enyhíthessem, de az enyhítés első feltétele: remény+nyújtani nekik . . . Mennyire megenyhülnének az ideiglenes szenvedések, ha az örök élet reményét vehyithetnék azokhoz!

Azért mindnyájunknak, legyünk akár püspökök, akár

papok, akár törvényhozók, az a kötelességünk, hogy minden főt az ég felé emeljünk . . . Hirdessük bátran, hogy a halál nem egyéb, mint kártérítés. Ne feledjük, hanem arra tanítsunk minden embert, hogy Isten a vége mindennek. Az élet nem érne semmit, ha egészen megkellene halnunk . . . Mi a szenvedést megédesíti, a munkát megszenteli, mi az embert javítja, erősíti és bölcsébbé teszi, az egy jobb világ folytonos reménye, mely átragyog a jelen élet sötétségén. Részemről teljesen megvagyok győződve ezen jobb világról, és nyíltan kimondom, hogy ez képezi elmém legbiztosabb nyugalmat, lelkem legfőbb örömét!" (Revue du monde cath. 1879. ápril. 15. füzet.)

A nevelés postulatumainak képét festém: le a való és igazság színeivel.

Most a szerkesztő ur szíves engedelmével közzé teszem azon benső örömeztet, mely Szováta hitközsége nagyja és apraját lelkesíté, midőn mult évi november 26-án Gazda Dénes plebános a hit-erkölcsös oktatás s nemzeti nevelésnek díszes csarnokát a nyilvános közhasználatnak átadva benedicalta.

Az iskola a község közepén, a templom mellett, az utca sarkán áll. E róm. kath. jellegű népiskola áll: 3 tanteremből, mindegyiknek a belvilága 8 mtr. minden felé. Két tanterem 4-4 nagy ablak, egyiken 3 ablak. Van benne 2 ambitus, melyekből a gyermekek a tanterembe mennek. Van két kis szoba szertárnak, azonkívül 2 faliszekrény a két tanteremben, irkák, palatáblák stb. részére. Egy híjuba való feljárt csigalépcsővel.

Ezeken kívül a szárnyépületben tanítói lakás, 2 szoba, konyha és kamrából, innen a hiuba külön feljárás. — Kettős pince és az iskola tetőzetén esengettyű ház.

Az egész \angle alakú épület alapja (fundamentuma) terméskő, a dereka rakófa, teteje cseréppel fedve.

A tanítónak külön udvara, külön bejárattal; a tanuló sereg részére külön udvar és bejárát.

A gyermekek udvara még nincs planirozva; terv: a planirozás után testgyakorló eszközök felállítása, a testgyakorló helyiség-n hátul: faiskola és az iskola előtt rácsoskerítés.

Az iskolaépület mindenféle pénzbe számítva került 4000 s pár száz forintba, mely összeg fedezésére a legkegyesebb, legüdvösebben gondoskodó áldott lelkű főpásztoruk Püspök ur ő Excellentiája 1600 forintot kegyeskedett uradalmi pénztárából kiutalni. Az anyagot a hitközség adta.

Étédi lakos Demeter János vállalkozó építette az iskolát. Vállalkozási összeg volt 1000 frt. E vadregényű székely község gyönyörű temploma mellett e díszes iskola! oh mily lelki öröm! El van látva fiú és leánygyermek szá. ára; számra mintegy 400-ra. Rajta nemes lelkek álljatok ki a gátra, hol a jövő reménye dolgos méh módjára kényelmes kasában dong. Szóval az iskola mindenütt tiszta, kipadolt, világos és eléggé tágas szobák, padok, érzekemenczék és tiszta száraz lég. Itt foly a tanítás a néhai vén „Rabbi“ a plebános éber felügyelete s vezérlete alatt.

Hogy e pompás iskola a mult tanévre nem készülhetett el, a nép erőszakos kodásának kell telróni, kiket birói karhatalommal kellett most is kötelezettsége teljesítésére szorítani. Benned az elme serény, a szív jó, rajta barátom!

„Mért szomorodnál meg holmi goromba miatt.“ Törd az

akadályt, melytől ment nem lehattunk, „Mi az emberiség kertjébe sietünk.“

A hála adóját rójuk le Demeter János vállalkozónak a részben is, hogy az 1000 frt. amugy is csekély vállalati összegből egy örökös alapítványt tett Szováta hitközsége részére. Ugyanis 150 trtot oly kikötés mellett adott vissza a hitközségnek, hogy ez alapja legyen egy: „temetési stola megváltási alap“-nak.

A Hiob türelem és resignatioval várt e napon, reggeli 10 órakor a harangok mélabus hangjauak ünnepélyes zugása mellett lengedező zászlók alatt, a templomból — Veni Sancte után — a kisdedek imái, szt. énekek zengedezésével, a körmenet az iskolához vonult. Midőn Gazda plebános ur az iskolát a rituale szerint megáldotta, itt a gyermekek egy szép alkalmi éneket produkáltak, mely után a templomba visszamenve a vérnélküli szentmise áldozatot mutatá be a kegyelt plebános. Ezután gyors léptekkel sietett a szöszékre s valódi apostoli hévvel és tüzzel fejtegeté hivei előtt, szt. Pálnak Efez. VI. 4. irt tanítását: „Neveljétek gyermekeiteket az Ur tanításában és fenyítékében.“ —

Ékes tanításában igen szép átmenetben kapcsolta össze az iskola hivatását a szülők kötelmeivel. Hogy jó példával, szavakkal és üdvös cselekedetekkel tündököljenek gyermekeik előtt. Külömben a tanító fáradozása annyit ér, mint vizet rostálva meríteni, vagy füstöt markolni. Végezetül szt. ihlettséggel felhívá az ártatlan gyermek sereget, hogy imádkozzanak kegyes, jó főpásztorunkért, szellemi és művelődési érdekeink előmozdítójáért. S buzdítá, hogy legyenek az egyháznak buzgó gyermekei s a magyar hazának pedig hasznos polgárai

E szép alkotásai után szívünköl üdvözöljük a fáradhatatlan Gazda plebános urat, ki naponként mondogatja: Teljes erőmből azon leszek, hogy hivatálat, melyre Isten küldött szüntelen buzgalommal viseljem s magamat semmiféle kellemetlenség által közömbössé tenni nem engedem. Ha fáradságomért hálátlansággal fizetnek, az Üdvözítő szavaira gondolok: „Engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.“ E gnómáska lesz vezérelvem:

„Van érdemed? tenger vizébe dobd;
Ha hal nem is, meglátja Isten ott.“

A világi tanító szánt és boronál, a pap vet.

Kösetek frigyét szülők, állam és egyház alapítsatok a keresztény nevelési tudomány niveauján álló iskolát! Akkor lesz a magyar haza kertjében méztartalmu virág, zamatos gyümölcs, melyet nem rág le a hernyó!

G. Gy.

— Mellbeteg papokat segélyző egyesület.

Ujabb időben több fiatal papot az a szerencsétlenség ér, hogy sz. hivatásuk terhei alatt mell- vagy torokbajba esnek, Jókör alkalmazott orvost, ha tétre enyhébb ég alá költözhetnének, még kigyógyítaná s ismét képessé tehetné őket sz. egyházunk szolgálatára, ha nem volnának többnyire szegények.

Mert világhírű, meleg éghajlatu gyógyhelyekre, mint p. o. Meránba utazni, ott egy-két telet kellő ellátás s kényelemmel tölteni, költséges földadat.

A lakhely, élelem, gyógykezelés, patika, kiszolgálat ott havonként száz forintnál is drágább. S oly jötevők, a

kik a szegény beteg papot ily nagyszívűen gyámolítanak, vajmi kevesen vannak, ritka tünemények.

A mit azonban egyesek nem tehetnek egykönnyen, megteszi egy jótékony egyesület, az, melyet 18 év előtt Meránban Filip Domonkos, pápai prelátus ur alapított, a legfőbb méltóságok, vagyos katolikusok és a főt. klérus közül ezeket rábirva, hogy nagyobb összegeket vagy évi kis adományokat áldoztak mellbeteg szegény papok déli vidékeken való minél olcsóbb, de jó eltartására s gondozására.

Első tette volt a nemeslelkű alapítónak egy tekintélyes világi s egyházi urakból álló bizottmányt alakítani, a kikkel az egyesület szabályait dolgozta ki s a kiknek ellenőrzése mellett szedettek a beküldött segélypénzek, melyek legott tökécsítették és kamataiból gyakoroltatott a czélszerű jótékonyág. Már 1877-ben bérelt házat, melyben 1 frt 20 krért 12 pap látott el a kívánatos gondviseléssel. S azóta Meránban a Filipinumban 20, — Görzben, a Rudolfinomban — a hová 1880. évben az igazgatóság áttepedett — 16, s utóbb Ikában Abbázia mellett 10 beteg számára egy-egy csinos, jól berendezett betegápoló-intézet lett építve, irgalmas nénékre s jeles orvosokra bízva. Eddig 200 betegnél több, különféle nemzetiségű fordult meg e házakban, a kik közül többen megjavulva, sőt teljes egészségben tértek vissza édes otthonukba. Megvan itt a szükséges kényelem s nyugalom, a gond s terhektől való szabadság; van alkalom télen is sok szép napot kertben vagy nyilvános sétányokon zene mellett tölteni, avagy hosszabb sétákat téve, az elbájoló táj távolabb s magasabb pontjain szívni magába az üdítő bérczi levegőt; otthon pedig csinos ventilátoros külön szobákban dolgozgatni, vagy a közterembe étkezés között, testvéri vidám eszmecserevel, egy kis házi könyv s képtár mellett, vagy hosszú estéke sakk s más játékkal elmulatozni. Mindezek pedig az üdülésnek többé-kevésbé szükséges föltételei.

Gondoskodott az alapító egy kiváló jótéteményről is, mely áldásossá teszi az egyesület házaiban való tartózkodást, t. i. gondoskodva van egy fűtött házi kápolnáról, hol a papok naponta misézhetnek s az Oltári-szentség előtt napközben is hálás emlékezhettek jölteveikről s az egyesület pártolóirol. Meg misepénzekben is részesülnek a szent misékre, melyből könnyen pótolhatják a fűtés világítás, mosás, bor s más italok különleges költségeit. Sőt jövetmenet a déli osztrák vasutakon ingyenjegyet kapnak a II. helyre, ha ezen óhajukat első kérvényükben kifejezik. A helyi gyógy taksától is fel vannak mentve.

A szegényebbek még más nagyobb engedményekben is részesülnek: ha már ugyanis 1 év óta tagjai az egyesületnek, kérelmük folytán csak 80 kr-t fizetnek napi elhelyezésért. Orvost nem kell fizetni. Kiszolgálát ingyen történik. Mondhatni tehát, hogy az egyesületi tag, ha igen szegény, a Filipinumban s a Rudolfinumban megél havonta 24 frtból is, míg Merán, Görz, Abbázia más házaiban nem elég havonként 100 frt, sőt kétannyi sem.

Másrészt tény az is, hogy a forrás, mely évenként annyi betegnek költséges ellátását eszközözi, ha kellően nem ápoltatuk, idővel kiapad; a tőkét, melynek kamataiból eddig gyámolítottatott évenként három ápolódnak 40—50 vendége, fizették az orvosokat, szolgálát tartottak, tataroztatták vagy nagyobbitták az építményeket — csorbítani nem szabad. 186,000 frt állampapirokban képezi jelenleg a görz-meráni egyesület

ingó vagyonát, három háza az ingatlant; de a mellbetegek száma évről-évre szaporodik ám! A meráni Filipinomot nagyobbitani kell, az ikaiban építkezések sürgősek, a háztartás drága e városokban úgy, hogy meg kellene majd támadni a tőkét, tehát gyengíteni, megszorítani a jótékonyt előbb utóbb, ha a mélyen tisztelt kath. papság és világi rend nem nyujtanak ismét segédkezet a házagok pótlására, mint elődjek.

Eddig a nmélt. püspökök százasai, sok kanonok esperesplebános tizesei, igen sok káplán évenkénti egy forintosai hozták az egyesületet kedvező pénzbeli helyzetébe: ám a kezdetleges nagy jöltevek s tagok közül sok elhunyt már.

Az újabb nemzedékhez illik most áldozataikat pótolni, hogy mi magyarok, a kik évenként 4—6 beteget állítunk az egyesület oltalma s gondozása alá: most is kitegyünk magunkért! S azért kérjük lépjenek az üdvözültek nyomába s vegyenek szép szóval reá másokat is, hogy ha nem örökös, legalább ideiglenes tagokká iratkozzanak be. Bizony, Isten előtt is kedves dicsőítmenséges, jótékonyág számba megy az ilyen részvét egyesületünk gyámoltjai iránt, melyért nem maradhat el az égi jutalom.

De kérdik tiszt. olvasóink:

1-ör. Ki lehet tagja a mellbeteg papsegélyző egyesületnek, mennyit kell fizetnie s mit kap érte?

2-or kibez kell fordulnia adományival, hová s ki által?

3-onja beteg pap, mikor adja be kérvényét s mely mellékokmányokkal?

Minden vagyos és kevésbbé vagyos férfi vagy nő lehet az egyesület tagja, ha évenként bármikor, — legjobb augusztusban, — beküld Görzbe egy forintot. Ez által az egyesület ideiglenes tagja lesz egy évig tartó joggal.

Ha pedig 20 frtot fizet, örökös tag lesz élethosszig tartó joggal. E jog abban áll, hogy ajánlhat beteg papot gyámolításul az egyesületnek, részestül a három házban misézők megemlékezéseiben s a minden 3-ik évben Görzbe összehívandó egyesületi gyűlésre ő is a kath. hírlapok, (p. o. a M. Allam) útján meg lesz hívva. A tagsági díj lefizetése után átvett levelezőlap alaku Tagsági bizonyítvány egyszermind belépti jegy is, mely közgyűléseken való megjelenés alkalmával előmutatandó. Ezzel helyt foglal a tanácskozó teremben. A közgyűlés tárgyalásaiban részt vehet, tehet észrevételeket, kívánhat felvilágosításokat, tehet indítványokat, szavazhat szabályok alkotása vagy módosításakor s a tisztújításban részt vehet.

Vannak az egyesületnek alapítótagjai is, a kik 100 frtot lefizetve, iratkoznak be. Ezek is így gyakorolhatják jogaikat. A kik pedig nem kérnek a jogból, hanem a mikor tetszik, küldenek valamit, pénzt, misemondó rubát, könyvet vagy mulató eszközt a betegnek: jölteveőknek czimeztetnek.

Minden két évben ad ki az egyesület kimutatást vagy beszámoló jelentést, németül, s ez jut az illető püspöki hivatal útján minden plebániára s így az egyes világi tagokhoz is.

Ennyit az 1-6 kérdésre. A másodikra pedig:

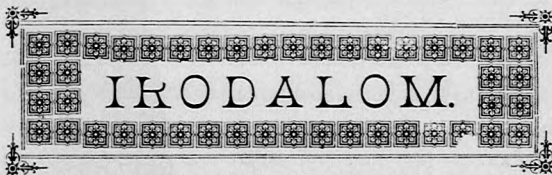
Az adomány közvetlen küldhető Görzbe ily czimmel: Hochw. Kranken-Vereins-Praesidium in Rudolfino, zu Görz.

Vagy plebánosa közvetítésével tegye azt az illető, a ki diákul is czimezheti: Venerandó Praesidio sacerdotum aegrotorum in Rudolfino. Görzt.

A 3-ik kérdésre ez a válasz:

A mellbeteg pap szintén ezen czimen, legalább augusztus végeig küldje Görzbe kérelmét, hogy jökor kapjon helyet a házak valamelyikében s egyszersmind ha kell szabad jegyet a déli osztrák vasutra.

Mellékelje kérvényéhez mélt. püspöke bizonyítványát, hogy csakugyan szegény, méltó a segélyezésre és misézésre; továbbá csatoljon egy pecsételt levélben kezelő orvosától bizonyítványt arról, hogy betegsége még gyógyítható. Mert gyógyíthatatlanok számára nem alakult az egyesület, melyet ismertettünk.

— **Lelki sebek.** Elbeszélések, írta Sülétormos György.

Esztergom. 1893. Buzárovics Gusztáv. 204 l. Ara 1 frt 20 kr. Ily czim alatt egy beszégyűjtemény hagyta el a sajtót, mely hat elbeszélést s egy legendát tartalmaz. Czimük a hét fő bűn. Tartalmuk tragikus, irányuk vallásos, céljuk a bűntől elriasztani, de oly halványon kigondolt mesékkel áll elő, hogy az ugynevezett morált csak kiváló jóakarattal képes a leirt események folyamából levonni. Szerzőnk azonban a kevésbbé jóakaratuaknak segélyére siet s egy-egy szentírásból vagy szentatyákból vett idézettel jelzi a tanúságot, ami előadásában rejlik. Jellemfestése halvány, alakjai tesznek, de lélektanilag sokszor nem indokolható okból és módon. Kevés emberismeretet, csekély lélektani megfigyelő képességet áru el az egész munka. Beszélei elején a szent motto, időnkint egy-egy szent helyről vett idézet, s az egésznek célzatossága önkéntelenül felébreszti az emberben azt a kilátást, hogy egy fohással az amennyel fogja végezni. Beszélinek nagyon szószékiek, prédikáczióknak kissé profán. Vallási irodalmunk sivár mezéjén is csekély jelentőségűnek mondhatjuk e könyv megjelenését. Kevés benne a szellem, inventiója gyenge s néhány anakronisztikus hely is található benne.

A ki azonban gyönyört talál oly munkában, mely nyugodt, csendes folyásával, szent idézeteivel, vallásos tartalmával mutatja a mai élvhajászó, ideges kornak, az ember bűnös tévedéseinek szomorú következményeit: az élvezettel lapozgathatja át e munkát, melyet vallásos irodalmunk buzgó pártolóinak a jelzett gyengeségek dacára jó lélekkel ajánlhatunk.

— s.

— **Felhívás előfizetésre!** „Az egész világ gonoszban fetreng.“ (Ján. 1. lev. 5, 19.) „Az ördög, mint az ordító oroszán, körüljár, keresvén, a kit elnyeljen.“ (Pét. 1. lev. 5, 8.)

Főleg az ifjuság ártatlansága van mainapság veszélyeztetve; közmondás: „Az ifju az ő utja szerint, midőn megvértül sem távozik el attól (Péld. 22, 6.); vagyis a mit ifjuságában megszokott valaki, vénségében sem hagyja azt el.“ Az embernek fiatalágában kitűzött irányától függ közönségesen egész további élete.

Vajjon nézhetjük-e tétlenül az ifjuság ártatlanságának veszélyeztetését? Nem visszhangzik-e füleinkben folytonosan Üdvöztöknök mondása: „A ki befogad egy kisedet az én nevemben, engem fogad be.“ (Mát. 18, 5); vagyis a ki

az ifjuságnak szivtisztaságát, ártatlanságát védelmezi, az ekelet met, jutalmat talál Istennél?!

Lehet-e bölcsesség tisztaság nélkül? Várhatjuk-e a tanuló ifjuságtól, — legyen az fiu vagy leány — hogy az az ismeretekben haladást fog tanusítani, ha annak szive a kornak vészes leheletétől már meg van mérgezve? „A gonoszt akaró lélekbe a bölcsesség nem megyen be és nem lakik a bűnök alá vetett testben.“ (Bölcs. k. 1, 4.)

Ilyen, vagy ehhez hasonló gondolatok lebegtek a klasszikus műveltségű, nagy psychologus és kitűnő nevelő, Dosenbach István, jézustársasági atya lelki szemei előtt, midőn azon munkáját megírta, melyet szerző és kiadónak szives engedélyével legújban magyarra fordítottam.

E könyvecskének czime: Mária, az ifjuságnak mintaképe, vagy az ifjuságnak ártatlansága és buzgalma.

A könyv két részből áll. Az első rész: Az ifjuságnak ártatlanságáról 13 fejezetet tartalmaz, ezek czime: Mária, mint a tisztaságnak mintaképe. A tisztaságnak becses volta Isten és az embereknek ítéléte szerint A tisztaságnak becses volta tekintettel annak gyümölcseire. A tisztaságnak veszélyei és óvászerei. Kevélység. Alázatosság. Bőség. Sanyargatás. Hivalkodás. Munkásság. Rossz olvasmányok. Világi élvezetek. A táncz. Színház. Ismeretsegek. Ima.

A második rész: Az ifjuságnak buzgalma Mária iránt. I. Általános ájtatosságok Mária tiszteletére; pl. Mária kongregáció. Skapuláré-ájtatosság. stb. stb. II. Különös ájtatosságok Mária tiszteletére; pld. Mindennapi ájtatosságok. Ájtatosságok a hét folyamán. A szombatnap megülvése. Havonkénti ájtatosságok. Kilencznapj ájtatosság. stb.

Tisztelettel kérem a keresztény szülöket, tanítókat és nevelöket, az ifjuságnak öszjüte jóakaróit és hivatott öreit! Karolják fel e könyvecske terjesztését főleg a tanuló ifjuság között. Szól e könyv ugy a keresztény ifjunak, mint leánynak. Gondolják meg e könyvek terjesztésekor a nagy nevelőnek Overbergnek eme „ondását: „Nézzétek az ifjuságot a hit világánál és elmélkedjétek így: Nemde ezek mindnyájan Istennek gyermekei, kedvencei, örökösei? Nemde ezek üdvöztöknök ártatlan testvérei, véreinek bére s a Szentléleknek hajléka? Nemde ezek az angyalok társai, szülöik öröme, az emberiség virága s egy szebb jövőnek reménye.“

Becsés emlékül fog szolgálni e könyvecske az ifjuságnak név- és születésnapjára, ujévre, karácsonyra, első szent áldozás vagy a bármálás szentségében való részesüléskor, az iskolai év végén, május havára, az ifjusági könyvtárak számára stb. stb.

A könyvecske XVI. réti alakban körülbelöl tizenhat (16) nyomtatott ivre fog terjedni. Ara bérmentes szállítással egy korona.

Előfizetésen kívül egyelőre esupán szives jelentkezést, előjegyzést is elfogadok egy levelező lapon és pedig minél előbb, hogy a kiállítandó példányok száma iránt némileg tájékozva legyek.

Szatmáron, 1894. Jézus szentséges nevének ünnepe.

Dr. Lessenyey Ferenc,
papnöveldei hittanár.

Napi események köréből

— **Az egyházpolitikai vita** már megkezdődött s eddig számosan beszéltek pro és contra. A vita folyamán Dr. Tódor J. és Dr. Mohay S. képviselő urak is tel fognak szólalni. Egyelőre csak azt jegyeztük meg, hogy Dr. Mohay püspöki és káptalani ügyész ur is a Justh-féle „jó“ katolikusok közé tartozik, kik előtt első az „állam“, (meg egyéb is), tehát a javaslatok feltétlen és lelkes híve. Hát miért isne volna az? Ugyan miért?! . . .

— **Az orsz. kathol. tanítói gyűlés** — a Népkövelő bizos értesülése szerint — a közeljövőben meg fog tartatni. A püspöki kar az eszmét magáévé tette és megvalósítását elő fogja segíteni. Örömmel üdvözljük e hirt, mert egyik régen táplált ohajunk végre teljesedésbe megy. Egyesülni fog az ország katolikus tanítósa egy nagy szerves egészszé és „viribus unitis“ fogja a kathol. népkövelés ügyét s a kathol. tanítók érdekeit munkálni. A mélt. püspöki kar az annyi heves vitát és keserűséget előidézett kérdésben a képviseleti rendszert fogadta el.

— **Fontos bizonyosság a pápai primatus mellett.** Érdekes tudósítást olvastunk nemrég egy külföldi lapban. Tudvalevőleg Velenczében van sz. Márk alexandria püspöki széke. Az említett hír szerint P. G. Secchi megfejtette az aramaei feliratot, mely az első századból származik s a mely latin fordításban így hangzik: Cathedra Marci eadem ipsa (sum) Divina norma mea Marci mei (est): In aeternum juxta Romam. — Magyarul: „Márk püspöki széke (vagyok én). Az én isteni, Márktól (származó) szabályom (ez): Mindörökre Róma mellett.“ — E cathedra tehát mintegy megszólal, és a felirat első részében tanúságot tesz sz. Márk püspöki székével való azonosságáról. A második részben az alexandriai egyház hitszabályát sz. Márktól származtatja. A harmadik rész: „In aeternum juxta Romam“ kimondja az alexandriai egyház függetlenségét a rómainál. — És mindez a kereszténység első századának bizonyítéka!

— **Hány ujság van Magyarországon?** Id. Szinnyey József, a nemzeti muzeum hirlapkönyvtárának fardhatatlan öre, a Vasárnapi Ujságban közzé tette szokásos statisztikáját a magyarországi hirlapirodalom állásáról. Megjelenik Magyarországon ez idő szerint összesen 627 hirlap

és folyóirat. Ebből magyar nyelvű 425, idegen nyelvű 192 és pedig: német 127 (1893 elején 115); szláv 42 (1893 elején 52); román 17 (1863 elején 3); francia 2 (1893 elején 2); zsidó 1. — Az idegen nyelvű lapok közül tehát a szláv nyelvűek fogytak, a német és román nyelvűek szaporodtak. Az itt elősorolt adatok szerint 10.105 magyarul beszélő egyénre esik egy magyar hirlap; 15.648 németre 1 német, 46.545 szlávra 1 szláv és 152.324 román ajku egyénre 1 román hirlap. A múlt év eleje óta a lapok száma szaporodott összesen 32 vel.

— **Az idő pénz.** Ennek a már szinte alapigazsággá lett közmondásnak érdekes kommentárját adja az a statisztika, a melyet a különböző nemzetek munkaidejéről állítottak össze. Degradálja az időt rangjáról és azt bizonyítja, hogy a munkaidő munka nélkül éppenséggel nem egy a pénzzel s az ünnepek nem teszik szegényekké a nemzeteket. Ez a statisztika összeállította országok szerint egy-egy esztendő munkanapjainak számát. Egy évben Oroszország belsejében 207, Kanadában 207. Skóciában 276, Angliában 278, Portugáliában 283, Orosz-Lengyelországban 288, Spanyolországban 290, Ausztriában 295, Olaszországban 298, Bajorországban, Belgiumban és Luxemburgban 300, Szászországban és Franciaországban 302, Württembergben, Svájcban, Dániában és Norvégiában 303, Svédországban 304, Poroszország és Írlandban 305, az Egyesült-Államokban 306, Hollandiában 308, a munkanapok száma. Legtöbb munkanap 312, Magyarországon van, már pedig a legnagyobb sovinizmussal sem állíthatjuk, hogy Magyarország a maga 312 munkanappal gazdagabb Angliánál, a hol az év 365 napja közül csak 278 napon dolgoznak.

— **A doktori czimről.** A „M. S.“ a következőket írja: Nemrégiben a német sajtó többször szólott, azon alkalomból, hogy ott is (mint nálunk) akárhányan jogtalanul bitorolják e czimet, s felhívta a porosz kultuszminiszter figyelmét e visszaélésre. Nálunk is jó lenne ezt az ügyet figyelemre méltatni; azok, kik fáradságos tanulmányaikkal, alapos készüléssel kivívták maguknak a doktori czimet, megérdemelnék, hogy holmi szédelgők ne oszszák meg velők az akadémiái grádust. Mi pl. sohase tudjuk, hogy mi alapon nevezi magát doktornak az a sok zsidó rabbi az országban, aki egyetemet legföljebb kívülről látott világléletében. A rabbi szemináriumnak talán csak nincs joga doktorrá promoveálni azt, aki a Talmud döreségeinél egyebet nem tanult? A budapesti tudomány-egyetem lenne hivatva e kérdést mozgatni s a kultuszminisztert erélyes akcióra felkérni.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL ÁGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.